

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 336.74:347.73

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19338871>

Віртуальні активи як фактор трансформації ризиків банківської системи

Защипас Сергій Миколайович

аспірант кафедри фінансів та цифрової економіки, Державний
університет «Житомирська політехніка», вул. Чуднівська, 103, м. Житомир,
10005, Україна, phd072223_zsm@student.ztu.edu.ua,
<https://orcid.org/0000-0003-4285-9545>

Прийнято: 15.03.2026 | Опубліковано: 30.03.2026

Анотація: Фінансова стабільність банківської системи є ключовою умовою ефективного функціонування економіки, оскільки саме банківський сектор забезпечує трансформацію заощаджень у фінансування, управління ліквідністю та обслуговування платіжного обороту. Однією із актуальних проблем у сфері банківського регулювання є поширення віртуальних активів, що створює нові канали передачі ризиків у банківську систему навіть за відсутності прямої участі банків у відповідних операціях. З огляду на це зростає значення систематизації механізмів впливу віртуальних активів на банківські ризики та розроблення відповідного регуляторного інструментарію. **Метою дослідження** є обґрунтування напрямів адаптації пруденційного регулювання Національного банку України до умов поширення віртуальних активів на основі систематизації ризиків банківської системи та розроблення методичного інструментарію для оцінювання експозицій банків до віртуальних активів. **Методи.** У процесі дослідження застосовано якісний аналіз на основі синтезу емпіричних результатів попередніх досліджень, міжнародних пруденційних стандартів (зокрема BCBS SCO60), нормативно-правової бази НБУ та міжнародного

досвіду інтеграції ВА у банківську діяльність. Для оцінювання ризиків використано матричний підхід із класифікацією за ймовірністю реалізації та потенційним збитком. Розроблено багатофакторну модель дисконту до вартості застави у віртуальних активах, що інтегрує волатильність, ліквідність ринку, правовий та хвостовий ризики. **Результати.** Обґрунтовано, що українська банківська система вже зазнає опосередкованого впливу ВА через валютний канал, який проявляється у зміні поведінки вкладників, зростанні волатильності депозитних залишків та погіршенні якості кредитних портфелів. Систематизовано ризики банків у кредитному, ринковому, ліквіднісному та операційному вимірах. Побудовано матрицю оцінювання ризиків, класифікацію балансових і позабалансових експозицій банків щодо віртуальних активів та порівняльну оцінку рекомендованих коефіцієнтів LTV для різних категорій застави. Показано, що найбільш чутливим каналом передачі шоків є ліквідність, зокрема через підвищення еластичності депозитної бази та ефекти, пов'язані з функціонуванням стейблкоїнів. **Висновки.** Віртуальні активи не створюють принципово нових типів банківських ризиків, однак суттєво модифікують інтенсивність та взаємозв'язки традиційних ризиків, що підсилюються банкоцентричною структурою фінансової системи України. Застосування запропонованого методичного інструментарію сприяє формуванню науково обґрунтованої основи для превентивної адаптації пруденційних нормативів НБУ, забезпечуючи підготовку регуляторного середовища до інтеграції ВА в операційну модель українських банків.

Ключові слова: банківські ризики, пруденційне регулювання, ліквідність, стейблкоїни, BCBS SCO60, депозитна база, токенизація, фінансова стабільність, комплаєнс, монетарна політика

Virtual Assets as a Factor in the Transformation of Risks in the Banking System

Serhii Zashchypas

PhD student at the Department of Finance and Digital Economy, Zhytomyr
Polytechnic State University 103 Chudnivska St., Zhytomyr, 10005, Ukraine,

phd072223_zsm@student.ztu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-4285-9545>

Abstract: The financial stability of the banking system constitutes a key precondition for the effective functioning of the economy, as the banking sector performs the transformation of savings into financing, manages liquidity, and ensures the operation of payment systems. One of the pressing challenges in banking regulation is the proliferation of virtual assets, which creates new channels for the transmission of risks to the banking system even in the absence of direct bank involvement in related operations. In this context, the systematization of the mechanisms through which virtual assets affect banking risks, as well as the development of an appropriate regulatory toolkit, becomes increasingly important. The **study aims** to substantiate the directions for adapting the prudential regulation of the National Bank of Ukraine to the conditions of virtual asset proliferation, based on the systematization of banking system risks and the development of methodological tools for assessing banks' exposures to virtual assets. **Methods.** The study employs qualitative analysis based on the synthesis of empirical findings from prior research, international prudential standards (in particular, BCBS SCO60), the regulatory framework of the National Bank of Ukraine, and international experience in integrating virtual assets into banking activities. Risk assessment is conducted using a matrix approach with classification by probability of occurrence and potential loss. A multifactor model for applying a haircut to the value of collateral in virtual assets is developed, integrating volatility, market liquidity, legal, and tail risks. **Results.** It is substantiated that the Ukrainian banking system is already subject to indirect effects of virtual assets through the foreign exchange channel,

manifested in changes in depositor behavior, increased volatility of deposit balances, and deterioration in the quality of loan portfolios. Banking risks are systematized across credit, market, liquidity, and operational dimensions. A risk assessment matrix is constructed, along with a classification of on-balance-sheet and off-balance-sheet exposures of banks to virtual assets, and a comparative evaluation of recommended loan-to-value (LTV) ratios for different categories of collateral. It is demonstrated that liquidity constitutes the most sensitive channel for shock transmission, particularly due to increased elasticity of the deposit base and effects associated with the functioning of stablecoins. **Conclusions.** Virtual assets do not generate fundamentally new types of banking risks; however, they significantly modify the intensity and interconnections of traditional risks, which are amplified by the bank-centric structure of Ukraine's financial system. The application of the proposed methodological toolkit contributes to the formation of a scientifically grounded basis for the preventive adaptation of prudential regulations of the National Bank of Ukraine, ensuring the preparedness of the regulatory environment for the integration of virtual assets into the operational model of Ukrainian banks.

Keywords: banking risks, prudential regulation, liquidity, stablecoins, BCBS SCO60, deposit base, tokenization, financial stability, compliance, monetary policy

Постановка проблеми. Поширення віртуальних активів (далі – ВА) у глобальному фінансовому просторі створює якісно нові виклики для банківських систем, що потребують переосмислення традиційних підходів до пруденційного регулювання та нагляду. Особливої гостроти ця проблема набуває в умовах банкоцентричної фінансової системи України, де банківський сектор виконує ключові функції трансформації заощаджень, управління ліквідністю та обслуговування платіжного обороту, а частка державних банків у чистих активах сектору перевищує 50%. Така структурна концентрація означає, що навіть локальний шок, спричинений динамікою ринку ВА, здатний набувати системного характеру.

Невирішеною залишається проблема відсутності комплексного обґрунтування механізмів трансляції ризиків ринку ВА у банківську систему та відповідного регуляторного інструментарію. Емпірично підтверджений вплив ВА на валютний сегмент монетарного середовища свідчить, що банки вже зазнають опосередкованого впливу через зміну поведінки вкладників та волатильність депозитних залишків, однак кількісна оцінка масштабу такої експозиції обмежена відсутністю систематизованої статистики. Проблему загострює правова невизначеність: неповна імплементація Закону України «Про віртуальні активи», відсутність спеціалізованих змін до банківського законодавства та нормативні колізії, що стимулюють переміщення операцій у нерегульовані сегменти.

У науковому вимірі дослідження спрямоване на систематизацію каналів трансляції шоків ринку ВА у банківські ризики та розроблення моделей їх оцінювання. У практичному – результати пов'язані із завданнями забезпечення фінансової стабільності: адаптацією нормативів ліквідності з урахуванням поведінкових змін депозитної бази, інтеграцією ВА-експозицій у систему управління ризиками банків та формуванням методичних рекомендацій НБУ ще до безпосередньої інтеграції ВА в операційну модель українських банків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика впливу ВА на фінансові системи та банківський сектор є предметом активного наукового дискурсу, що інтенсифікувався у зв'язку зі зростанням масштабів ринку ВА та його інтеграцією з традиційними фінансовими інститутами.

На міжнародному рівні фундаментальні засади регуляторного підходу закладені Базельським комітетом з питань банківського нагляду у стандарті SCO60 «Cryptoasset exposures» [14], що встановлює класифікацію ВА на групи із диференційованими вимогами до капіталу та ліквідності, зокрема ризик-вагу 1250% для найбільш ризикових ВА (Group 2b). Цей стандарт є ключовим міжнародним орієнтиром, однак його адаптація до банкоцентричних фінансових систем, зокрема української, залишається нерозробленою.

МВФ у документі «Elements of effective policies for crypto assets» (2023) [8] зафіксував необхідність охоплення макрофінансових цілей у політиках щодо ВА. У спільному документі МВФ та FSB (2023) [11] наголошено, що поширення ВА здатне підривати ефективність монетарної політики та створювати ризики для фінансової стабільності. «Дорожня карта G20 щодо ВА» (2024) [10] акцентує увагу на посиленні зв'язків між ринками ВА та традиційними фінансовими ринками. Ці дослідження формують концептуальну базу, проте не враховують специфіку національних систем із високою концентрацією банківського сектору.

Aerts S., Lambert C. та Reinhold E. (2025) [1] у матеріалах Financial Stability Review ЄЦБ дослідили ризик переливів між банківським фондуванням і стейблкоїн-екосистемою, однак в контексті єврозони без урахування специфіки незавершених регуляторних середовищ.

Практичний досвід демонструє поступову інтеграцію ВА у банківську діяльність: JPMorgan Chase & Co. запровадив токен JPM Coin [13], Citigroup розвиває кастодіальні послуги для стейблкоїнів [4; 6; 7], а регулятори США послабили бар'єри для участі банків у операціях з ВА [9; 12]. Це засвідчує перехід ВА у площину звичайної банківської діяльності.

На національному рівні Виговська Н.Г., Грабчук І.Л. та Новак О.С. (2026) [16] виявили нормативно-правову колізію між законодавством про фінансовий моніторинг [25] та позицією НБУ щодо ВА, констатуючи, що правова невизначеність стимулює перехід операцій у нерегульовані сегменти. Нормативна база НБУ – положення про управління ризиками [31], нормативи LCR [26] та NSFR [27], вимоги до кредитного ризику [29] та ICAAP [30] – створює рамки для інтеграції ВА-ризиків, однак не містить спеціалізованих положень щодо ВА. Закон «Про віртуальні активи» [23] не введений у повному обсязі в дію, а банківське законодавство [22] не визначає порядку операцій банків із ВА.

Аналіз літератури дозволяє виокремити ключові прогалини. По-перше, міжнародні дослідження не враховують специфіку банкоцентричних систем із

незавершеним регуляторним середовищем. По-друге, механізми трансляції впливу ВА з макrorівня на мікрорівень банківської системи – у конкретні ризики ліквідності, кредитний та операційний ризики – не систематизовані. По-третє, відсутня комплексна класифікація балансових та позабалансових експозицій банків до ВА. По-четверте, не розроблено методичного інструментарію для оцінювання ВА як банківської застави з урахуванням волатильності, ліквідності та правової невизначеності. По-п'яте, не обґрунтовано напрямів адаптації національних пруденційних нормативів з урахуванням стандартів BCBS SCO60.

Дане дослідження спрямоване на заповнення зазначених прогалин шляхом систематизації ризиків банків, розроблення матриці їх оцінювання, побудови моделі дисконту до вартості ВА-застави та обґрунтування напрямів превентивної адаптації пруденційного регулювання НБУ.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри численні дослідження щодо впливу віртуальних активів на фінансові системи, значна частина наукових робіт зосереджується переважно на макrorівневому аналізі – впливі ВА на валютні курси, грошові агрегати та потоки капіталу – або на окремих аспектах регулювання ринку ВА. Разом з тим питання комплексної систематизації механізмів трансляції шоків ринку ВА у конкретні ризики банківських установ на мікрорівні, побудови інтегрованої класифікації балансових та позабалансових експозицій банків до ВА, а також розроблення методичного інструментарію для оцінювання ВА як банківської застави залишається недостатньо розробленим. Наявні міжнародні підходи, зокрема стандарт BCBS SCO60, зосереджені на прямих експозиціях банків, не інтегруючи опосередковані канали впливу, що домінують у юрисдикціях із незавершеним регуляторним середовищем, зокрема в Україні.

Особливої уваги потребують такі аспекти проблеми: класифікація каналів трансляції шоків ринку ВА у банківські ризики з розмежуванням прямої та опосередкованої участі; розроблення моделі дисконту до вартості ВА-застави, що враховує екстремальну волатильність, цілодобовий характер торгів та

правову невизначеність; адаптація поведінкових коефіцієнтів стабільності депозитів у розрахунках нормативів ліквідності LCR та NSFR до впливу ВА на еластичність депозитної бази; а також побудова інтегрованої матриці оцінювання ризиків, що враховує здатність ризиків, пов'язаних із ВА, взаємно підсилюватися через мережеві ефекти. Недостатня увага до зазначених питань зумовлена міждисциплінарним характером проблеми, що поєднує банківське регулювання, ризик-менеджмент, фінансовий облік та технологічну специфіку розподілених реєстрів, а також відсутністю систематизованої статистики щодо операцій із ВА в Україні.

Дослідження цих аспектів є важливим для формування науково обґрунтованої основи превентивної адаптації пруденційного регулювання НБУ до умов поширення віртуальних активів. Науковий внесок статті полягає в систематизації ризиків банків, пов'язаних із ВА, побудові класифікації експозицій та матриці їх оцінювання, розробленні багатofакторної моделі дисконту до вартості ВА-застави, а також обґрунтуванні конкретних напрямів адаптації національних пруденційних нормативів з урахуванням міжнародних стандартів BCBS SCO60.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Метою дослідження є обґрунтування напрямів адаптації пруденційного регулювання Національного банку України до умов поширення віртуальних активів на основі систематизації ризиків банківської системи та розроблення методичного інструментарію для оцінювання експозицій банків до ВА. Дослідження спрямоване на формування науково обґрунтованої основи для превентивної підготовки регуляторного інструментарію з урахуванням міжнародних стандартів та структурних особливостей банкоцентричної фінансової системи України.

Для досягнення мети роботи окреслено такі завдання:

1. Систематизувати канали трансляції шоків ринку ВА у банківські ризики з розмежуванням прямої та опосередкованої участі банків, визначивши

кредитний, ринковий, ліквіднісний, операційний, правовий, комплаєнс- та репутаційний виміри впливу.

2. Побудувати комплексну класифікацію балансових та позабалансових експозицій банків до ВА з оцінкою рівня системної значущості кожного каналу впливу для поточного стану опосередкованої взаємодії та перспективних форм прямої участі.

3. Розробити матрицю оцінювання ризиків банків, пов'язаних із ВА, на основі якісного оцінювання за двома осями – ймовірністю реалізації та потенційним збитком – для визначення пріоритетів наглядового реагування.

4. Розробити багатофакторну модель дисконту до вартості ВА-застави, що інтегрує нормалізовану волатильність, індекс ліквідності ринку, правовий та хвостовий ризики, а також ризик цілодобових розривів ліквідності, та на її основі обґрунтувати рекомендовані коефіцієнти LTV для різних категорій ВА.

5. Обґрунтувати конкретні напрями адаптації національних пруденційних нормативів – зокрема порядку відображення ВА-експозицій в обліку банків, перегляду поведінкових коефіцієнтів стабільності депозитів у розрахунках LCR та NSFR, а також капітальних вимог – з урахуванням стандартів BCBS SCO60 та специфіки українського регуляторного середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження Фінансова система України має банкоцентричну структуру, де ключові функції трансформації заощаджень у фінансування, управління ліквідністю та обслуговування платіжного обороту зосереджені саме в банківському секторі. За оцінками Національного банку України, станом на кінець III кварталу 2025 року частка державних банків у чистих активах сектору становила 52,5%, а в коштах населення – 62,8% [21, с. 1]. Ця структурна особливість посилює вразливість системи до шоків ринку ВА, оскільки концентрація активів і депозитів у державних банках означає, що локальний шок може перетворитись на системний.

Отримані в [17] результати свідчать, що віртуальні активи (далі ВА) вже є релевантним фактором для монетарного середовища України: статистично

значущі ефекти проявляються передусім у валютному сегменті – в офіційному курсі гривні до долара США та обсягах валютних операцій, тоді як прямий вплив на грошовий агрегат M2 є обмеженим і має опосередкований характер. При цьому обмеженість впливу на M2 не виключає значущих ліквіднісних ефектів на рівні окремих банків: валютний канал передається у банківську ліквідність не через зміну загальної грошової маси, а через перерозподіл і прискорення руху коштів у межах депозитної бази – відтік строкових депозитів, зростання волатильності залишків та підвищення еластичності пасивів, що детально розглядається нижче. Це дозволяє розглядати ВА як джерело ризиків для банківської системи, що реалізуються через валютні механізми.

І хоча макрорівневий вплив ВА на валютний сегмент монетарного середовища підтверджено емпірично [17], точна оцінка масштабу взаємодії ринку ВА з фінансовою системою України на мікрорівні наразі є обмеженою через відсутність систематизованої офіційної статистики. Наявні дані мають фрагментарний характер [18]. Ці дані свідчать про ймовірно високий рівень поширення ВА серед населення України, а дані щодо декларування ВА окремими категоріями осіб дають лише часткове уявлення про обсяги утримання. Ця інформаційна прогалина є самостійною проблемою з точки зору фінансової стабільності: регулятор не має можливості кількісно оцінити масштаб опосередкованої експозиції банківської системи на ринок ВА, що обмежує ефективність як мікро-, так і макропруденційного нагляду.

Виговська Н.Г., Грабчук І.Л. та Новак О.С. виявляють нормативно-правову колізію між положеннями ЗУ «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [25], який допускає платіжну функцію ВА, та регуляторною позицією НБУ щодо заборони їх використання як засобу платежу, констатуючи, що така правова невизначеність стимулює перехід операцій у P2P-сегмент та на іноземні майданчики і знижує

ефективність фінансового моніторингу [16]. Усунення цієї прогалини потребує розробки спеціалізованого наглядного інструментарію.

У межах даного дослідження участь банків у сфері віртуальних активів доцільно розмежовувати на пряму та опосередковану.

Розглядаючи пряму участь, слід зазначити, що Базельський комітет з питань банківського нагляду (Basel Committee on Banking Supervision, далі - BCBS), що функціонує на базі Банку міжнародних розрахунків (Bank for International Settlements, далі - BIS) [2] у межах Базельського фреймворку пруденційної регуляції банків [3] прийняв стандарт SCO60 «Cryptoasset exposures» [14], що встановлює комплексну систему вимог до банків, які мають експозиції на ВА. Базельський фреймворк є глобальним орієнтиром для членів BCBS – центральних банків та наглядових органів провідних економік світу – щодо впровадження пруденційних стандартів на національному рівні. Хоча НБУ не є повноправним членом Базельського комітету, він входить до Базельської консультативної групи (Basel Consultative Group), що забезпечує участь в обговоренні глобальних ініціатив пруденційного нагляду. Крім того, окремі керівні документи BCBS включені до переліку документів з питань банківського регулювання та нагляду на офіційному сайті НБУ [19], що свідчить про фактичне визнання Базельського фреймворку як методологічної основи для розвитку національного регулювання. З огляду на це у цій роботі доцільно спиратися на стандарт SCO60 як на найбільш актуальний міжнародний орієнтир щодо пруденційного підходу до ВА.

Стандарт SCO60 передбачає класифікацію віртуальних активів на дві основні групи: Group 1 – токенизовані традиційні активи (Group 1a) та віртуальні активи з ефективними механізмами стабілізації вартості (Group 1b); Group 2 – активи, що не відповідають умовам віднесення до Group 1, із подальшим поділом на Group 2a (з визнанням хеджування) та Group 2b (інші активи).

Для віднесення до Group 1 ВА мають відповідати чотирьом класифікаційним умовам щодо: 1) економічної природи активу та ефективності

механізмів стабілізації; 2) правової визначеності прав, зобов'язань та остаточності розрахунків; 3) якості функціонування інфраструктури та мережі; 4) регуляторного нагляду за ключовими учасниками, що здійснюють погашення, зберігання та управління резервами [14, SCO60.6–60.19]. Для Group 1b окремо визначено тест на надійність погашення (redemption risk test), що охоплює вимоги до складу, якості, управління та публічного розкриття резервних активів, а також їх незалежний аудит [14, SCO60.12].

Якщо банки формально не здійснюють масштабних операцій з ВА на власний ризик, поява таких продуктів як кастодіальні послуги, посередництво, операції з токенизованими інструментами, стейблкоїн-проекти потенційно створює новий профіль ризиків, який має бути врахований у пруденційних підходах. У національному контексті така інтеграція ризиків може здійснюватися в межах чинної системи управління ризиками, визначеної у «Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» (Постанова правління НБУ від 11.06.2018 № 64 [31]), яка передбачає обов'язковість ідентифікації, вимірювання та моніторингу всіх суттєвих ризиків незалежно від їхньої природи.

У схемі, описаній вище, банки виступають вузлом входу/виходу для клієнтських коштів: конверсія фіатних грошей у ВА та назад, транскордонні платежі, зміни в структурі заощаджень, а також валютна складова ліквідності. Саме ця опосередкована ланка здатна швидко перетворювати «зовнішній» шок ринку ВА на банківський ризик ліквідності або ризик фондування. Такий механізм передачі шоків слід оцінювати з урахуванням нормативів ліквідності, установлених НБУ, насамперед коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) (встановлений Постановою Правління НБУ від 15.02.2018 № 13 «Про запровадження коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR)» [26]) та коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) (встановлений Постановою Правління НБУ від 24.12.2019 № 158 «Про запровадження коефіцієнта чистого стабільного

фінансування (NSFR)» [27]); методика розрахунку визначається з урахуванням Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [28].

Існування валютного каналу [17] означає, що шоки ринку ВА можуть трансформуватися у ризики ліквідності та фондування банків.

Вразливість фінансової системи підвищується в умовах поглиблення інтеграції ринків ВА із традиційними фінансовими сегментами, оскільки це створює передумови для мультиканального поширення шоків та їх взаємного підсилення.

В «Дорожній карті впровадження політики G20 щодо ВА» Міжнародного валютного фонду (МВФ) зазначається [10, с. 5], що зв'язки між ринками ВА та традиційними фінансовими ринками посилюються. Навіть за невеликої «питомої ваги» ВА у загальних активах економіки мережеві ефекти, спільні інвестори, однакова поведінкова реакція на ризик та інформаційні шоки можуть спричиняти синхронні коливання цін активів і попиту на ліквідність.

В узгодженому підході МВФ та Ради з фінансової стабільності (FSB) наголошується [11, с. 5], що поширення ВА здатне підривати ефективність монетарної політики, оминати заходи управління потоками капіталу та створювати ризики для фінансової стабільності. Для банківської системи це має особливе значення, оскільки макрофінансові ризики швидко трансформуються в банківські: валютна волатильність посилює ризик дисбалансів у структурі балансу, зміни в очікуваннях спричиняють відтік та перерозподіл депозитів, а фінансовий стрес погіршує якість кредитного портфеля.

Політика МВФ щодо ВА фіксує необхідність охоплення макрофінансових цілей у дизайні політик щодо таких активів [8, с. 1], в тому числі фінансову та макроекономічну стабільність. У банкоцентричній системі наявність нерегульованого сегменту, де значущі потоки проходять поза стандартизованою звітністю та наглядовими контурами, підвищує ризик раптового проявлення шоків: банк може зіткнутися з відтоком ліквідності або репутаційними та комплаєнс-наслідками швидше, ніж регулятор та сам банк встигне коректно

оцінити масштаб експозиції клієнтів і пов'язаних потоків. У цьому контексті особливого значення набувають вимоги законодавства у сфері фінансового моніторингу та протидії легалізації доходів, зокрема ЗУ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [25] та «Положенні про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» НБУ [31], які зобов'язують банки застосовувати ризик-орієнтований підхід до клієнтів і фінансових операцій. Це передбачає обов'язок ідентифікувати, оцінювати та мінімізувати підвищені ризики, пов'язані з окремими категоріями клієнтів або транзакцій, зокрема у сфері ВА.

Ризики банків, пов'язані з ВА, доцільно класифікувати за їх проявом у ліквіднісному, ринковому, кредитному та операційному вимірах.

Участь банків у послугах, пов'язаних із ВА, а також опосередкований вплив ВА через поведінку клієнтів формують багатовимірний профіль ризиків. Для аналітики ці ризики доцільно класифікувати за логікою банківського ризик-менеджменту, виділяючи кредитний, ринковий, операційний ризик та ризик ліквідності, а також правовий, комплаєнс- і репутаційний ризики. Відмінність ВА полягає в тому, що вони не стільки створюють нові ризики, скільки підсилюють або модифікують традиційні через високу волатильність, технологічну специфіку, фрагментовану ринкову інфраструктуру та нерівномірність регуляторних режимів. Це узгоджується як з підходом МВФ [8, с. 4], так і з підходами НБУ до системи управління ризиками [31].

Кредитний ризик, пов'язаний із ВА, проявляється через два канали: прямий – коли банк має кредитні експозиції, вартість забезпечення або платоспроможність позичальника яких залежить від кон'юнктури ринку ВА, та непрямий – коли масові втрати учасників ринку ВА погіршують їхню платоспроможність і підвищують кредитні збитки банків навіть без прямої участі банку у операціях з ВА. Зазначені ефекти можуть посилюватися через

взаємозв'язок ринку ВА з валютним сегментом, що впливає на фінансовий стан позичальників. Специфіка ВА додатково посилює цей ризик через екстремальну волатильність цін, цілодобовий характер торгів та обмежену ліквідність ринків забезпечення.

Ринковий ризик охоплює ризики переоцінки позицій банку, ринкових спредів та хеджування у випадку набуття банком експозицій щодо волатильних ВА. Специфіка ВА – екстремальні цінові коливання, фрагментована ліквідність та відсутність усталених моделей ціноутворення – суттєво підвищує цей ризик порівняно з традиційними класами активів. Саме тому стандарт BCBS SCO60 [14] встановлює для ВА Group 2b ризик-вагу 1250%, що фактично вимагає повного покриття експозиції капіталом [14, SCO60.84], а сукупна експозиція банку щодо всіх ВА Group 2 підлягає пороговому обмеженню 1% капіталу першого рівня (Tier 1 [5, с. 1, п. 10.2]); перевищення цього рівня тягне посилений капітальний режим, а понад 2% Tier 1 – ще жорсткіші наслідки [14, SCO60.117]. Для ВА Group 2a передбачено ризик-вагу 100% з обмеженим визнанням хеджування [14, SCO60.62].

Ризик ліквідності є одним із найбільш чутливих каналів передачі шоків ринку ВА у банківську систему навіть за мінімальної прямої участі банку. Цей ризик реалізується через два основних механізми: підвищення еластичності депозитної бази внаслідок поширення альтернативних інструментів збереження вартості (зокрема стейблкоїнів) та опосередкований вплив масових вимог на викуп стейблкоїнів, що через вимушені продажі резервних активів емітентів здатний посилювати стрес на фінансових ринках та погіршувати умови фондування банків. ЄЦБ у матеріалах Financial Stability Review [1] акцентує увагу саме на ризику переливів між банківським фондуванням і стейблкоїн-екосистемою.

Окремо слід відзначити ризик масових вимог на викуп стейблкоїнів, який хоча й не є «банківським» у вузькому сенсі, але може через вимушені продажі резервних активів емітентів та втрату прив'язки посилювати стрес на фінансових

ринках і опосередковано впливати на умови фондування банків. Це узгоджується з операційно-ліквіднісною роллю стейблкоїнів, зафіксованою в [17].

Розглядаючи операційний ризик у сфері ВА, слід зауважити, що він має виразно технологічний характер. Цей ризик охоплює кіберризики, ризики компрометації приватних ключів і кастодіальних процедур, збої в процесінгу, помилки інтеграції з провайдерами, порушення безперервності діяльності, а також ризики, пов'язані зі смарт-контрактами та інфраструктурою розрахунків. До останніх належать, зокрема, проблеми остаточності транзакцій, можливість їх відкату внаслідок атак або розгалужень блокчейну, а також уразливості мостів між мережами та інші аналогічні загрози. За визначенням НБУ [31], операційний ризик охоплює ризики внутрішніх процесів, персоналу, систем та зовнішніх подій, що повністю корелює з технологічною природою ризиків у сфері ВА.

У пруденційній логіці ці фактори трактуються як інфраструктурні ризики, що мають наглядові наслідки у частині капітальних вимог та вимог до інфраструктурної стійкості.

Окремий контур у банківському профілі ризиків ВА формується з правового, комплаєнс- та репутаційного ризиків.

Правовий ризик виникає через невизначеність правового статусу окремих токенів, розбіжності між юрисдикціями, складність правозастосування щодо транскордонних транзакцій та ризик ретроспективних претензій (наприклад, щодо належної перевірки клієнта або природи активу).

Комплаєнс-ризик охоплює ризики недотримання вимог AML/CFT (Anti-Money Laundering – протидія відмиванню доходів; Counter-Terrorist Financing – протидія фінансуванню тероризму), а також ризики порушення санкційних режимів. Для банків це означає необхідність інтеграції блокчейн-аналітики, поглибленої належної перевірки постачальників послуг віртуальних активів (ППВА) і контролю джерела коштів, що ускладнюється псевдонімістю та швидкістю транзакцій. Застосування таких процедур впливає з вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу [25], розглянутих вище.

Репутаційний ризик суттєво посилюється через те, що клієнти часто сприймають надання банком доступу до ВА як певне «схвалення» або «гарантію» з боку банку. Внаслідок цього ризиковані продукти ВА можуть асоціюватися з традиційними банківськими послугами, що призводить до перенесення клієнтських збитків на репутацію банку. Саме цей канал сприйняття ризику як частини банківського бренду є одним із найважливіших механізмів потенційного підризу довіри у разі значних втрат клієнтів на ринку ВА.

Важливо підкреслити, що ризики, пов'язані з ВА, мають властивість взаємно підсилюватися та швидко переходити з мікрорівня (індивідуальні учасники, окремі установи) на макрорівень (системна стабільність) завдяки мережевим ефектам, інформаційним шокам і високій швидкості переливів ліквідності. Як зазначають у спільних матеріалах МВФ та FSB [11, с. 5,10], широке поширення ВА може одночасно генерувати макроекономічні ризики й ризики фінансової стабільності, що є взаємно інтерактивними та підсилювальними. Ці ризики взаємодіють, зокрема, через канали монетарної політики, руху капіталу та загальної фінансової стабільності.

З урахуванням емпірично встановленого впливу ВА на валютний сегмент ринку, узагальнену оцінку ризиків банків у розрізі ймовірності реалізації та потенційного збитку наведено у вигляді матриці на рисунку 1.

Позиціонування ризиків на матриці здійснено на основі якісного оцінювання за двома осями з використанням трирівневої шкали.

Ймовірність реалізації оцінювалася з урахуванням: наявності емпіричних свідчень функціонування відповідного каналу (зокрема результатів викладених у [17]); поточного рівня поширення ВА серед населення України [18]; та ступеня інтеграції ринку ВА з банківською інфраструктурою. Градація: «Низька» – канал є теоретично можливим, але емпіричні свідчення його активності в українських умовах відсутні або поодинокі; «Середня» – канал підтверджений опосередковано (через суміжні ринки або міжнародний досвід), існують передумови для його активізації; «Висока» – канал має емпіричне підтвердження

в українському контексті або його аналоги вже реалізувалися на інших ринках з порівнянною структурою.

ЙМОВІРНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ РИЗИКУ		НЕЗНАЧНИЙ	СУТТЄВИЙ	КРИТИЧНИЙ
	ВИСОКА	ПОМІРНИЙ - Репутаційний ризик - Комплаєнс-ризик (AML) - Операційний ризик (базовий рівень)	ВИСОКИЙ - Ризик ліквідності (відтік депозитів) - Операційний ризик (кібератаки, ключі) - Правовий ризик	КРИТИЧНИЙ - Системний ризик ліквідності (масові вимоги на викуп стейблкоїнів) - Втрата прив'язки стейблкоїна - Порушення нормативів LCR / NSFR / CAR
	СЕРЕДНЯ	НИЗЬКИЙ - Концентраційний ризик (окремі клієнти) - Процентний ризик (конкуренція за депозити)	ПОМІРНИЙ - Кредитний ризик (ВА-застава) - Ринковий ризик (переоцінка позицій) - Санкційний ризик	ВИСОКИЙ - Ринковий ризик (Group 2b, RW 1250%) - Кредитний ризик (позичальники під заставу ВА) - Скорочення M2
	НИЗЬКА	МІНІМАЛЬНИЙ - Технологічний ризик (нові продукти) - Ризик несумісності смарт-контрактів	НИЗЬКИЙ - Ризик токенизації реальних активів - Правова невизначеність статусу токенів	ПОМІРНИЙ - Прямі позиції банку у ВА (Group 2b) - Власний розрахунковий токен банку - Кастодіальний збій

Градації рівня ризику (за інтенсивністю заливки):

Мінімальний Низький Помірний Високий Критичний

Примітка: позиціонування ризиків відображає якісну оцінку автора за описаною вище методикою станом на початок 2026 року за умови відсутності прямої участі українських банків у операціях з ВА. Оцінка базується на емпірично встановлених каналах впливу ВА на валютний сегмент монетарного середовища [17], міжнародних стандартах пруденційного регулювання (BCBS SCO60 [14]) та підходах НБУ до системи управління ризиками [31].

Рис. 1. Матриця оцінювання ризиків банків, пов'язаних з ВА

Джерело: складено автором на основі на основі BCBS SCO60 [14]; НБУ [31]; МВФ [8]).

Потенційний збиток оцінювався за критеріями: масштаб можливого впливу на балансові показники банків (активи, пасиви, капітал); здатність шоку поширюватися за межі окремої установи та набувати системного характеру; та наявність чинних механізмів пом'якшення (нормативи ліквідності, буфери капіталу). Градація: «Низький» – вплив локалізований в межах окремих статей

балансу або окремих установ, наявні механізми абсорбції; «Середній» – вплив здатний поширитися на кілька установ або суттєво погіршити окремі нормативні показники сектору; «Високий» – вплив має потенціал системного поширення з каскадними ефектами, наявні механізми пом'якшення можуть виявитися недостатніми.

Рівень ризику визначається як комбінація ймовірності реалізації та потенційного збитку відповідно до стандартної логіки матриці ризиків.

Як демонструє матриця, найвищий рівень ризику формують системні ліквідні шоки та втрата прив'язки стейблкоїнів, що підтверджує пріоритетність заходів з управління ліквідністю у наглядovому інструментарії.

Вплив ВА на баланс банків України на поточному етапі розвитку регуляторного середовища (станом на початок 2026 року) має переважно опосередкований характер. Нормативна база у сфері обігу ВА перебуває у стадії формування, а повноцінний механізм регулювання участі банків у відповідних операціях ще не імплементований. У зв'язку з цим їх взаємодія з ринком ВА відбувається переважно через обслуговування ППВА та їх клієнтів.

Такий стан зумовлений, з одного боку, тим, що ЗУ «Про віртуальні активи» [23] не введений у повному обсязі в дію, а з іншого – відсутністю спеціалізованих змін до ЗУ «Про банки і банківську діяльність» [22], які б прямо визначали перелік дозволених операцій банків із ВА та порядок їх відображення у регулятивному капіталі. У разі подальшої інституціоналізації участі банків у операціях, пов'язаних з ВА, потребуватимуть уточнення положення статей щодо переліку банківських операцій і вимог до структури активів.

Разом із тим провідні міжнародні банківські групи, зокрема JPMorgan Chase & Co. [13] та Citigroup [4; 6; 7], поступово інтегрують технології розподіленого реєстру та інструменти токенизації у власні продукти – у сфері розрахунків, токенизації фінансових активів і кастодіальних послуг. Зміни у регуляторному підході США також свідчать про зменшення бар'єрів для участі банків у операціях, пов'язаних з ВА: у березні 2025 року Управління контролера

грошового обігу (Office of the Comptroller of the Currency - OCC) Міністерства фінансів США підтвердило [12] можливість здійснення окремих таких операцій без попереднього індивідуального дозволу за умови належного управління ризиками, а Федеральна корпорація страхування депозитів (Federal Deposit Insurance Corporation) скасувала попередні роз'яснення FIL-16-2022 [9], що передбачали обов'язкове погодження відповідної діяльності.

У сукупності ці процеси демонструють поступову інституціоналізацію ВА у межах традиційної банківської моделі та формування нових операційних і балансових конфігурацій. У системному вимірі це означає перехід використання ВА з експериментальної площини до сфери звичайної банківської діяльності, що обґрунтовує доцільність превентивного аналізу потенційних балансових, ліквіднісних і макрофінансових наслідків їх інтеграції для українського банківського сектору навіть за відсутності прямої участі у таких операціях на поточному етапі.

ВА як економічне явище здатні модифікувати структуру активів та пасивів банківських установ через прямі та опосередковані механізми. З огляду на те, що на поточному етапі пряма участь українських банків в операціях з ВА обмежена незавершеністю регуляторної бази, аналіз слід розділити на реальний та потенційний: спочатку розглядається існуючий опосередкований вплив ВА на баланс банків, який вже проявляється через клієнтські потоки та обслуговування ППВА, а потім – перспективні форми прямої експозиції, які можуть виникнути у разі інституціоналізації участі банків у операціях з ВА. Окремо слід проаналізувати вплив ВА на депозитну базу, який є релевантним для обох сценаріїв.

На поточному етапі вплив ВА на баланс українських банків реалізується опосередковано – через обслуговування клієнтів, які здійснюють операції з ВА, а також через взаємодію з ППВА та пов'язаними суб'єктами. Хоча банки не формують прямих експозицій щодо ВА, зміни у поведінці клієнтів та

контрагентів, пов'язані з динамікою ринку ВА, вже здатні впливати на окремі статті балансу (таблиця 1).

Таблиця 1

Опосередкований вплив ВА на баланс банків: поточний стан

Стаття балансу / Вид операції	Основний вплив ВА	Пов'язані ризики	Рівень системної значущості* (на 2026 р.)
Кошти на кореспондентських рахунках (активи)	Зростання обсягів через обслуговування ППВА	Ризик ліквідності, операційний ризик, комплаєнс-ризик	Середній
Короткострокові міжбанківські розміщення	Тимчасові припливи від продажу ВА клієнтами	Ризик ліквідності, ринковий ризик (валютний компонент)	Низький – середній
Депозити фізичних осіб (пасиви)	Потенційне скорочення гривневих строкових депозитів	Ризик ліквідності, ризик структури пасивів, репутаційний ризик	Середній – високий
Депозити юридичних осіб (пасиви)	Волатильність залишків через операції ППВА та їх клієнтів	Ризик ліквідності, комплаєнс-ризик	Середній
Кредити клієнтам (активи)	Погіршення якості портфеля через втрати клієнтів на ринку ВА	Кредитний ризик, операційний ризик	Низький – середній
Інші активи (дебіторська заборгованість)	Тимчасові блокування коштів під час перевірок	Операційний ризик, правовий ризик	Низький

* Якісна оцінка здійснена за методикою, описаною вище, з урахуванням емпірично встановлених каналів впливу ВА на валютний сегмент монетарного середовища [17] та інтенсивності їх передачі у банківську систему.

Джерело: власна розробка автора

Рівень системної значущості кожного каналу впливу ВА оцінено за якісною шкалою на основі двох критеріїв: потенціал масового вилучення коштів – здатність відповідного шоку спровокувати одночасний відтік ліквідності з банківської системи; масштаб передачі – оцінка того, наскільки широко шок, що виникає в окремій статті балансу, поширюється на інші елементи балансу та на систему в цілому. Градація «Низький» відповідає локалізованому впливу з обмеженим потенціалом поширення; «Середній» – впливу, що за несприятливих умов здатний поширитися за межі окремої статті балансу; «Високий» – впливу з вираженим потенціалом системного поширення та провокування каскадних

ефектів. Проміжні оцінки («Низький – середній», «Середній – високий») застосовуються у випадках, коли рівень ризику суттєво залежить від ринкових умов та поведінкових факторів.

В таблиці 1 потенційні форми прямої участі банків у сфері ВА систематизовано за критерієм економічної природи експозиції та механізму формування ризику, з урахуванням міжнародної практики, функціональної ролі банків як фінансових посередників і підходів BCBS SCO60 [14] до класифікації криптоактивів. У разі подальшої імплементації ЗУ «Про віртуальні активи» [23] та внесення відповідних змін до банківського законодавства українські банки потенційно зможуть формувати прямі експозиції щодо ВА у кількох формах, аналіз яких є необхідним для превентивної підготовки регуляторного інструментарію.

Поряд із цим регуляторна невизначеність, зумовлена незавершеністю імплементації профільного законодавства, формує підвищені вимоги до класифікації таких експозицій, їх облікового відображення та оцінювання ризиків, що потребує врахування як чинних норм банківського регулювання, так і потенційних змін у нормативному середовищі.

Правова прогалина між загальним фінансовим регулюванням та специфікою ВА – відсутність підзаконних актів щодо порядку відображення ВА в обліку банків та їх включення до розрахунку економічних нормативів – є додатковим аргументом для розроблення відповідних методичних рекомендацій НБУ.

Першою формою такої експозиції є кредитування із забезпеченням у вигляді ВА (ВА-застави) або кредитування контрагентів, діяльність яких суттєво залежить від кон'юнктури ринку ВА. У такому випадку банк стикається з подвійним джерелом волатильності: коливанням ринкової вартості забезпечення та зміною платоспроможності позичальників, чутливих до циклів ринку ВА. Це обумовлює необхідність застосування підвищених дисконтів до вартості застави, проведення сценарного аналізу та регулярного стрес-тестування з урахуванням

можливих різких цінових корекцій, втрати ліквідності та кореляційних ефектів між ринковим і кредитним ризиками.

У контексті чинного регулювання оцінювання забезпечення здійснюється відповідно до вимог ЗУ «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» (2003) [24] та нормативних актів НБУ щодо оцінювання кредитного ризику [29; 31]. Проте зазначене законодавство не містить спеціалізованих положень щодо оцінювання волатильних ВА як предмета застави, що може потребувати внесення змін з метою визначення порядку фіксації вартості, механізмів реалізації та управління ціновими розривами у режимі 24/7.

Крім того, така модель кредитування потребує застосування підходу формування резервів на основі очікуваних кредитних збитків (ОКЗ) відповідно до вимог Міжнародного стандарту фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти» (МСФЗ 9) [20]. Стандарт передбачає модель оцінювання кредитного ризику, що в банківській практиці описується як трирівнева: якщо кредитний ризик фінансового інструменту не зріс суттєво з моменту первісного визнання, резерв під збитки формується в обсязі 12-місячних очікуваних кредитних збитків (пункт 5.5.5 МСФЗ 9); у разі суттєвого зростання кредитного ризику з моменту первісного визнання резерв збільшується до рівня очікуваних кредитних збитків за весь строк дії інструменту (пункт 5.5.3 МСФЗ 9); якщо фінансовий актив визнається знеціненим, резерв також відповідає очікуваним збиткам за весь строк дії, проте додатково змінюється порядок нарахування процентного доходу – він розраховується на чисту балансову вартість активу, а не на валову (пункт 5.4.1 МСФЗ 9). В умовах високої волатильності ВА зростає ймовірність швидкого переходу експозиції між зазначеними рівнями, що потребує більш чутливих тригерів переоцінки ризику, врахування прогнозної інформації відповідно до пункту 5.5.4 МСФЗ 9 та інтеграції макроекономічних і ринкових сценаріїв у модель ОКЗ.

Порівняльну оцінку рекомендованих коефіцієнтів LTV для різних видів застави – від традиційних активів до ВА різних категорій SCO60 – наведено на діаграмі (рис. 2).

Для розрахунку LTV ВА Group 2b була використана розроблена автором багатофакторна модель дисконту D до вартості ВА-застави:

$$D = \min\{D_{max}, \max[0, D_{base} + \alpha\hat{\sigma} + \beta(1 - L_{index}) + \gamma R_{legal} + \delta R_{tail} + \varepsilon R_{gap}]\} \quad (1)$$

де:

$$\hat{\sigma} = \frac{\sigma_{30}}{\sigma_{ref}}$$

D_{base} – базовий дисконт для класу активу (за SCO60)

$\hat{\sigma}$ – нормалізована волатильність;

σ_{30} – реалізована волатильність за 30 днів

σ_{ref} – еталонна волатильність: середня реалізована річна волатильність золота (XAU) за останні 3 роки (за даними World Gold Council на основі LBMA Gold Price PM, середня аннуалізована волатильність золота за 2021–2024 рр. становила приблизно 13–16% [15]); використання золота як еталону обґрунтоване його статусом найбільш визнаного активу-сховища вартості з історично низькою кореляцією з основними класами фінансових активів та усталеною практикою застосування як банківської застави;

$L_{index} \in [0,1]$ – індекс ліквідності ринку (0 – відсутня, 1 – максимальна);

$R_{legal} \in [0,1]$ – коефіцієнт правового ризику (0 – повна визначеність, 1 – повна невизначеність);

$R_{tail} \in [0,1]$ – коефіцієнт хвостового ризику на основі VaR 99% або ES;

$R_{gap} \in [0,1]$ – ризик 24/7 розривів ліквідності (ризик розривів цілодобового ринку);

$D_{max} = 1 - LTV_{min}$, де LTV_{min} – мінімально допустимий коефіцієнт кредитування для даного класу активу (наприклад, 10% для Group 2b, що означає $D_{max} = 90\%$);

$\alpha, \beta, \gamma, \delta, \varepsilon$ – калібрувальні коефіцієнти.

Калібрування коефіцієнтів $\alpha, \beta, \gamma, \delta, \varepsilon$ потребує емпіричної апробації на основі ринкових даних щодо волатильності, ліквідності та цінових розривів конкретних категорій ВА, а також експертного оцінювання правового ризику у відповідній юрисдикції, і становить предмет подальших досліджень. На даному етапі модель має концептуально-методичний характер і визначає структуру факторів, що мають бути враховані при розробці методичних рекомендацій НБУ щодо оцінювання ВА-застави.

Діаграма (рис. 2). демонструє, що ВА Group 2b потребують дисконтів у 2–3 рази більших порівняно з традиційними видами застави, що обумовлено їх значною волатильністю та правовою невизначеністю в українському контексті. Відповідно: (*) - LTV для стейблкоїнів Group 1b застосовується лише за умови відповідності тесту на надійність погашення (SCO60.12): якісне резервне покриття, незалежний аудит, публічне розкриття складу резервів; (**) - LTV для ВА Group 2b розраховується з урахуванням багатофакторної моделі дисконту (1), що враховує волатильність, ліквідність ринку, правовий ризик та специфіку цілодобових торгів.

Другою формою є кредитування суб'єктів ринку ВА – бірж, кастодіальних провайдерів, процесингових компаній, емітентів стейблкоїнів та інфраструктурних операторів. На відміну від попередньої форми, кредитний ризик тут визначається не характером забезпечення, а переважно бізнес-моделлю позичальника. Для таких позичальників характерні підвищені ризики концентрації доходів, залежності від торговельних обсягів і ліквідності ринку, а також значна регуляторна вразливість (ризик раптових обмежень, зміни режимів ліцензування чи втрати доступу до платіжної інфраструктури).

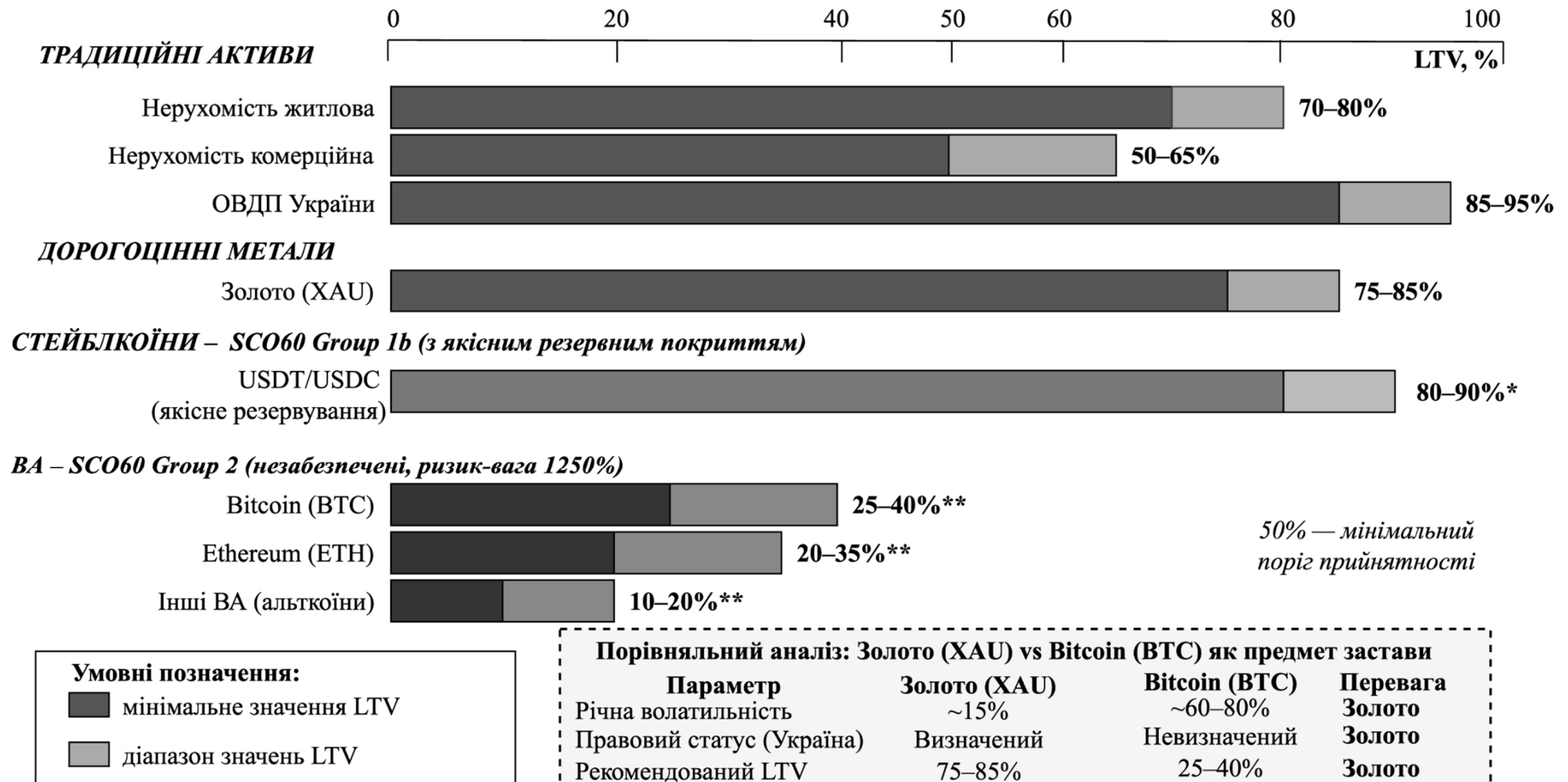

Рис. 2. Порівняльна оцінка рекомендованих коефіцієнтів LTV для різних видів застави

Джерело: Розроблено автором на основі [14; 20; 24]

У кредитному аналізі це потребує посиленого підходу до оцінювання операційних, правових і комплаєнс-ризиків позичальника, врахування кореляції між фінансовими показниками клієнта та параметрами ринку ВА, а також застосування жорсткіших лімітів на галузеві експозиції. Додатково до стандартних процедур оцінювання забезпечення доцільним є стрес-тестування здатності позичальника обслуговувати борг за сценаріїв різкого падіння ринкової капіталізації, ліквідності та торговельної активності, а також при короткостроковій втраті доступу до ключових контрагентів або банківських рахунків.

Третьою формою експозиції є формування портфельних позицій в інструментах, пов'язаних із ВА, зокрема у токенизованих фінансових активах, стейблкоїнах або інструментах із алгоритмічними механізмами стабілізації дохідності. З балансової точки зору такі інструменти можуть відображатися у складі фінансових активів за категоріями оцінювання за справедливою вартістю через прибуток або збиток (ССВПЗ) або за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (ССВІСД) відповідно до вимог МСФЗ 9 [20]. Вибір категорії оцінювання визначає порядок визнання змін справедливої вартості: у випадку ССВПЗ переоцінка безпосередньо впливає на фінансовий результат банку, тоді як у випадку ССВІСД – відображається в іншому сукупному доході з подальшим впливом на капітал.

В свою чергу, з точки зору регулятивного капіталу порядок врахування таких активів у національному контексті визначається Інструкцією про порядок регулювання діяльності банків [28]. На міжнародному рівні стандарт BCBS SCO60 [14] передбачає диференційований підхід: для токенизованих традиційних активів (Group 1a) застосовуються ризикові ваги, аналогічні нетокенизованим версіям тих самих активів [14, SCO60.27]; для стейблкоїнів (Group 1b) вимоги до кредитного ризику визначаються з урахуванням ризиків базового активу, емітента та структури погашення [14, SCO60.31–60.38]; для незабезпечених ВА (Group 2b) встановлено ризик-вагу 1250% [14, SCO60.84]. У

разі формування значних позицій у інструментах, пов'язаних з ВА, може виникнути необхідність уточнення підходів до визначення ризикової ваги та їх включення до розрахунку нормативів достатності капіталу.

Відповідно до наведеної вище класифікації ризиків, такі позиції поєднують ринковий ризик та ризик ліквідності, що в обліковому вимірі проявляється через волатильність переоцінки та потенційну неможливість реалізації позицій за справедливою вартістю.

Крім того, для банку виникає ризик суттєвої переоцінки активів унаслідок різких змін регуляторного середовища, втрати довіри до механізмів забезпечення окремих категорій ВА або погіршення якості резервного покриття стейблкоїнів.

Таким чином, портфельні позиції у ВА поєднують обліковий ефект волатильності з ринковими та ліквіднісними ризиками, що потребує посиленого моніторингу справедливої вартості та інтеграції відповідних сценаріїв у систему управління капіталом банку.

Четвертою формою є участь банків у процесах токенизації реальних активів, коли права на традиційні активи – нерухомість, сировину, фінансові інструменти – репрезентуються у вигляді крипто-токенів. У такому випадку банк може виступати як емітент, кастодіан або адміністратор базового активу. З одного боку, це потенційно підвищує прозорість обігу прав та зменшує операційні ризики, пов'язані з паперовим документообігом. З іншого боку, виникають нові ризики кібербезпеки, технологічної надійності інфраструктури та юридичної визначеності статусу токенизованих прав, що мають бути враховані при оцінюванні стійкості активів банку.

Окремою формою експозиції є токенизація банківських гарантій та акредитивів, тобто переведення традиційних документарних операцій у цифрову форму з використанням технології розподіленого реєстру. У такій моделі банківська гарантія може існувати у вигляді унікального крипто-токена з інтегрованими умовами виконання, що реалізуються автоматично при настанні

визначених подій. Економічний ефект полягає у скороченні транзакційних витрат та зменшенні часових лагів у міжнародній торгівлі. Це, у свою чергу, трансформує операційний та правовий ризик: на перший план виходять питання коректності смарт-контрактів, юрисдикційної визначеності та сумісності токенозованих гарантій із чинним банківським і торговельним правом.

З огляду на те, що порядок здійснення гарантійних та документарних операцій регулюється, зокрема, Законом України «Про банки і банківську діяльність» [22] та «Положення про порядок здійснення банками та фінансовими компаніями операцій за гарантіями в національній та іноземних валютах» НБУ [32], запровадження токенозованих форм таких інструментів потребуватиме внесення змін до відповідних підзаконних актів з метою визначення юридичної сили токенозованої форми гарантії та порядку її виконання.

Ще одним напрямом є надання кастодіальних та операційних послуг, пов'язаних із зберіганням і клірингом ВА. У цьому випадку банк не формує класичну кредитну або інвестиційну експозицію, проте бере на себе значні операційні ризики, пов'язані з управлінням приватними ключами, кіберстійкістю інфраструктури та захистом доступу до ВА клієнтів. Така діяльність змінює структуру нефінансових ризиків банку та потребує адаптації систем внутрішнього контролю, управління інцидентами та страхування професійної відповідальності. Стандарт BCBS SCO60 прямо визначає, що вимоги щодо операційного ризику та управління ризиками поширюються також на кастодіальну діяльність банків, навіть якщо вона не створює класичних кредитних чи ринкових експозицій [14, SCO60.4].

Окремий сегмент потенційних активних операцій пов'язаний із використанням стейблкоїнів як інструменту інституційних або міжбанківських розрахунків. У такому випадку ВА можуть виконувати функцію «транспортного» активу для швидкого переміщення ліквідності між фінансовими установами, зокрема у транскордонному вимірі. Використання

приватних стейблкоїнів дозволяє скоротити часові та операційні витрати порівняно з традиційними кореспондентськими моделями розрахунків.

Разом із тим така практика формує специфічний ризиковий профіль, у структурі якого домінують ринковий ризик (зокрема ризик втрати прив'язки) та контрагентський ризик. Ринковий ризик проявляється у можливому відхиленні ринкової вартості стейблкоїна від заявленого номіналу або від вартості базового забезпечення, що може призвести до прямих фінансових втрат або до зниження ефективності розрахункових операцій. Контрагентський ризик пов'язаний із залежністю від емітента стейблкоїна та інфраструктурних провайдерів, включаючи ризик недостатності резервів, обмеження викупу, регуляторних санкцій або припинення операційної діяльності. Стандарт SCO60 детально регулює ризики, пов'язані зі стейблкоїнами: для їх віднесення до Group 1b передбачено жорсткі вимоги до складу та якості резервних активів (переважно короткострокові активи високої кредитної якості), механізмів управління резервами, публічного розкриття їх складу та незалежного аудиту [14, SCO60.12]. Невідповідність цим вимогам автоматично переводить стейблкоїн до Group 2 з відповідним підвищенням капітальних вимог. Крім того, систематичне використання таких інструментів може впливати на механізми валютного контролю та динаміку грошового обігу, що потребує врахування відповідних макрофінансових наслідків.

Поряд із використанням існуючих стейблкоїнів третіх сторін, альтернативним сценарієм є емісія банком власного розрахункового інструменту у ВА для використання у межах визначеної інституційної мережі. Прикладом такого підходу є платіжний токен JPM Coin, запроваджений JPMorgan Chase & Co. для здійснення внутрішньогрупових та клієнтських розрахунків у режимі 24/7 [13]. У цьому випадку інструмент у ВА функціонує як засіб миттєвого переказу ліквідності між учасниками екосистеми банку, не виходячи за межі контрольованого середовища. З балансової точки зору подібні інструменти можуть набувати ознак спеціалізованих зобов'язань банку, що потребує чіткого

регуляторного визначення їхнього облікового статусу, порядку резервування та відображення у фінансовій звітності.

Усі вказані експозиції потенційно впливають на якість активів банку, структуру ризиків та вимоги до формування резервів відповідно до МСФЗ 9 [20]. Порядок класифікації активів, пов'язаних з ВА, визначення ризикової ваги та облікового відображення відповідних експозицій потребує розроблення відповідних методичних рекомендацій НБУ.

На пасивному боці балансу вплив ВА проявляється незалежно від наявності прямої участі банків у операціях з ВА, оскільки він реалізується через поведінку вкладників і зміну конкурентного середовища для залучення ресурсів. Депозитна база банку відображає ресурси, залучені від клієнтів, що є ключовим чинником забезпечення ліквідності та здатності до кредитної діяльності. Поширення ВА впливає на цю базу через зміну поведінки вкладників, які можуть частково переносити заощадження у ВА як альтернативні форми збереження вартості, що зменшує обсяг і строковість депозитів; через прискорення переливів коштів між банківськими рахунками та гаманцями ВА, зумовлене цілодобовим характером торгів і високою мобільністю капіталу; а також через посилення конкуренції за джерела фондування, що може вимагати підвищення процентних ставок і знижувати прибутковість банківських моделей.

Окремої уваги потребує експозиція, пов'язана з відтоком депозитів у ВА, яка проявляється не лише у зменшенні обсягів залучених коштів, а й у зміні їхньої стабільності та строкової структури. Зростання привабливості ВА може спричиняти перерозподіл заощаджень на користь позабанківських форм утримання ліквідності. Для банку це означає підвищення ризику фондування та потенційне погіршення показників структурної ліквідності, оскільки довгострокові та стабільні депозити є ключовим джерелом фінансування кредитного портфеля. У регуляторному вимірі це підсилює значущість перегляду моделей управління активами і пасивами (УАП) та коригування

поведінкових припущень щодо стабільності депозитів, з урахуванням можливості прискорених вилучень коштів під впливом шоків на ринку ВА.

У регуляторному вимірі зростання волатильності депозитної бази може потребувати перегляду поведінкових коефіцієнтів стабільності депозитів у розрахунках LCR та NSFR, тобто параметрів, що використовуються у регуляторних та внутрішніх моделях для оцінювання ймовірності відтоку коштів і визначення стабільності фіндування банку в стресових умовах.

Стандарт BCBS SCO60 містить детальні вимоги до врахування ВА у розрахунках LCR та NSFR. Зокрема, ВА Group 1b та Group 2 не можуть визнаватися як високоякісні ліквідні активи (HQLA) [14, SCO60.103]. Для зобов'язань, пов'язаних із власними стейблкоїнами банку, передбачено 100% коефіцієнт відтоку у LCR [14, SCO60.108], а для утримуваних стейблкоїнів – мінімальний коефіцієнт необхідного стабільного фіндування (RSF) на рівні 85% у NSFR [14, SCO60.108(2)(a)]. Для інших ВА Group 2 встановлено 100% RSF без визнання вхідних потоків [14, SCO60.109]. Ці вимоги можуть слугувати орієнтиром при адаптації національних нормативів ліквідності.

Ще одним окремим видом експозиції на пасивному боці є прискорення переливів між банківськими рахунками та гаманцями ВА, що посилює короткострокову волатильність залишків і відповідні ризики. На відміну від «повільних» депозитних відтоків, такі переливи мають високочастотний характер і можуть відбуватися безперервно, що підвищує ризик дефіциту ліквідності, зростання потреби у буферах високоліквідних активів та оперативному доступі до інструментів рефінансування або внутрішньогрупової підтримки. У наглядовому вимірі це підсилює важливість моніторингу нормативів ліквідності (зокрема LCR та NSFR), а також інтеграції чутливих до ВА факторів у системи раннього попередження щодо відпливу коштів і концентраційних ризиків у пасивах.

Отже, вплив ВА на пасиви банків проявляється у зміні припливно-відпливних характеристик депозитів, глибини і стабільності пасивів, а також у

посиленні конкуренції за джерела фіндування. Реагування на ці виклики потребує адаптації регуляторного інструментарію, зокрема запровадження вимог до окремої ідентифікації депозитів клієнтів із значною активністю у ВА, стрес-тестування сценаріїв масового переміщення коштів у ВА та перегляду поведінкових коефіцієнтів у розрахунках нормативів ліквідності.

Щоб систематизувати вплив ВА на банківський баланс, доцільно розглянути таблицю відповідності між видами операцій, статтями балансу та пов'язаними ризиками. Така систематизація дозволяє пов'язати специфіку впливу ВА з конкретними ризиковими категоріями, що полегшує оцінювання капіталу, ліквідності та інших пруденційних показників.

У таблиці 2 наведено балансові експозиції банків щодо ВА, що відображають прямий вплив на активи та зобов'язання банку, тоді як у таблиці 3 узагальнено позабалансові експозиції та опосередкований вплив ВА на пасиви, зокрема через зміну поведінки вкладників і структури фіндування.

Такий поділ дозволяє розмежувати прямі балансові ефекти та непрямі (поведінкові) канали впливу, що мають різну природу ризику та потребують відмінних підходів до регуляторного врахування. Наприклад, кредитування під заставу ВА поєднує кредитний і ринковий ризики через волатильність забезпечення, тоді як зміна структури депозитної бази може підсилювати ризик ліквідності та вимагати корекції процентних стратегій.

Таким чином, вплив ВА на баланс банків має двоїсту природу. На поточному етапі він реалізується через валютні механізми, що пов'язують макрорівневі ефекти з поведінкою вкладників і структурою пасивів банків – зміну поведінки вкладників, волатильність залишків клієнтів із активністю у ВА та ризики, пов'язані з обслуговуванням ППВА. У перспективі, за умови інституціоналізації прямої участі банків у операціях з ВА, до опосередкованих ефектів додаються прямі балансові експозиції з відповідним ускладненням ризикового профілю.

Таблиця 2

Балансові експозиції банків до ВА

Вид експозиції	Стаття балансу	Характер впливу	Основні ризики	Особливості регуляторного врахування
Кредитування під заставу ВА	Кредити клієнтам (активи)	Залежність вартості забезпечення від волатильності ВА	Кредитний, ринковий, ризик ліквідності застави	Підвищений дисконт до вартості застави, застосування підходу ОКЗ (МСФЗ 9), стрес-тестування
Кредитування суб'єктів ринку ВА	Кредити клієнтам	Кореляція платоспроможності з циклом ринку ВА	Кредитний, концентраційний	Галузеві ліміти, підвищені резерви
Портфельні позиції у ВА / токенизованих активах	Фінансові активи (за категоріями оцінювання ССВПЗ / ССВІСД)	Пряма ринкова експозиція	Ринковий, ризик ліквідності, регуляторний	Переоцінка через прибуток/збиток, вимоги до капіталу
Токенізація реальних активів	Інвестиційні активи / інші фінансові активи	Технологічна репрезентація прав	Операційний, правовий, кіберризик	Потреба в правовій визначеності
Використання стейблкоїнів для розрахунків	Грошові кошти / інші фінансові активи	Залежність від емітента	Ринковий (ризик втрати прив'язки), контрагентський	Потреба регуляторної класифікації
Власний розрахунковий токен (аналог JPM Coin)	Зобов'язання банку	Новий тип розрахункового зобов'язання	Ризик ліквідності, операційний, правовий	Порядок резервування, обліковий статус

Джерело: власна розробка автора

Таблиця 3

Позабалансові експозиції банків щодо ВА та опосередкований вплив ВА на пасиви

Вид експозиції	Стаття балансу	Характер впливу	Основні ризики	Особливості регуляторного врахування
Позабалансові експозиції банків щодо ВА				
Токенізовані гарантії та акредитиви	Позабалансові зобов'язання	Автоматизоване виконання умов	Операційний, юридичний	Перегляд процедур внутрішнього контролю
Кастодіальні послуги	Позабалансові активи клієнтів	Відсутність прямої кредитної експозиції	Операційний, репутаційний, кіберризик	Посилення вимог до внутрішнього контролю
Опосередкований вплив ВА на пасиви банків				
Відтік депозитів у ВА*	Депозити клієнтів (пасиви)	Зниження стабільності фондування	Ризик ліквідності, процентний	Перегляд моделей УАП
Швидкі переливи між рахунками і гаманцями*	Поточні рахунки	Зростання волатильності пасивів	Ризик ліквідності, поведінковий	Частіший моніторинг LCR та NSFR

* релевантно для обох сценаріїв (поточного та перспективного).

Джерело: власна розробка автора

Обидва сценарії потребують адаптації пруденційних підходів: для поточного стану – насамперед у частині моніторингу ліквідності та комплаєнсу, для перспективного – також у частині капітальних вимог, облікового відображення та класифікації активів. Відповідно до вимог НБУ щодо організації процесу оцінки достатності капіталу (ICAAP) [30], зазначені експозиції мають бути інтегровані до систем внутрішнього оцінювання суттєвих ризиків банку. Їх вплив на достатність капіталу враховується в процесі ICAAP, тоді як ризики ліквідності, пов'язані з ВА, підлягають оцінюванню в межах окремого процесу управління ліквідністю відповідно до внутрішніх політик банку.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що українська банківська система вже зазнає опосередкованого впливу ВА, який реалізується через валютний канал, емпірично підтверджений у попередніх дослідженнях,

навіть за відсутності прямої участі банків у відповідних операціях. Цей вплив може реалізовуватись через обслуговування ППВА, зміну поведінки вкладників, зростання волатильності депозитних залишків та погіршення якості кредитних портфелів унаслідок втрат клієнтів на ринку ВА. Банкоцентрична структура фінансової системи посилює чутливість до таких шоків, оскільки основні фінансові потоки сконцентровані в банківському секторі.

Ключовим обмеженням ефективності нагляду є відсутність систематизованої статистики щодо операцій із ВА, що унеможливорює кількісну оцінку опосередкованої експозиції банківської системи та знижує обґрунтованість як мікро-, так і макропруденційних рішень.

Встановлено, що ВА не формують принципово нових типів ризиків, однак суттєво змінюють інтенсивність і взаємозв'язки традиційних банківських ризиків, підсилюючи їх через високу волатильність, технологічну специфіку та фрагментованість ринкової інфраструктури.

Найбільш чутливим каналом передачі шоків ринку ВА у банківську систему є ліквідність, зокрема через підвищення еластичності депозитної бази, прискорення переливів коштів та ефекти, пов'язані з функціонуванням стейблкоїнів.

Системним чинником ризику виступає правова невизначеність, що проявляється у неповній імплементації профільного законодавства та відсутності спеціалізованих норм для банків, що стимулює переміщення операцій у нерегульовані сегменти та ускладнює фінансовий моніторинг.

З методологічної точки зору міжнародний стандарт BCBS SCO60 доцільно використовувати як орієнтир для адаптації національного регулювання. У разі інституціоналізації прямої участі банків у операціях з ВА це потребуватиме комплексного оновлення регуляторного інструментарію, включаючи порядок відображення експозиції щодо ВА в обліку банків, методики розрахунку ризикових ваг, підходи до оцінювання ВА-застави з урахуванням підвищених дисконтів та специфіки цілодобових торгів, моделі очікуваних кредитних збитків

за МСФЗ 9, а також поведінкові параметри стабільності депозитів у розрахунках LCR та NSFR. Таким чином, превентивний підхід до регулювання є обґрунтованим.

Міжнародний досвід свідчить про поступовий перехід ВА зі сфери експериментальних рішень у площину звичайної банківської діяльності, що обумовлює доцільність розроблення методичних рекомендацій НБУ ще до безпосередньої інтеграції ВА в операційну модель українських банків.

Список використаних джерел

1. Aerts S., Lambert C., Reinhold E. Stablecoins on the rise: still small in the euro area, but spillover risks loom. Financial Stability Review. Box 5, November 2025. European Central Bank. 2025.

2. Basel committee on banking supervision (BCBS) – overview: Basel Committee on Banking Supervision, n.d. URL: <https://www.bis.org/bcbs/index.htm>. (дата звернення: 18.02.2026).

3. Basel framework: Bank for International Settlements and Basel Committee on Banking Supervision, n.d. URL: https://www.bis.org/basel_framework/index.htm. (дата звернення: 25.02.2026).

4. Bautzer T., Lang H. Citigroup considers custody and payment services for stablecoins, crypto ETFs: Reuters. 15.08.2025 URL: <https://www.reuters.com/business/finance/citigroup-considers-custody-payment-services-stablecoins-crypto-etfs-2025-08-14/>. (дата звернення: 20.02.2026).

5. CAP10 – definition of capital: Basel Framework, Chapter CAP – Capital, CAP10 (чинна редакція від 15.12.2019, оновлено 05.06.2020). Basel Committee on Banking Supervision, 2019. URL: https://www.bis.org/basel_framework/chapter/CAP/10.htm?inforce=20191215&published=20200605. (дата звернення: 25.02.2026).

6. Citi Citi token services for cash: n.d. URL: <https://www.citigroup.com/global/insights/citi-token-services-for-cash>. (дата звернення: 10.03.2026).
7. Citi Introducing citi integrated digital assets platform (CIDAP): Driving innovation and building solutions with blockchain: 2024. URL: <https://www.citigroup.com/global/news/perspectives/2024/introducing-citi-integrated-digital-assets-platform>. (дата звернення: 12.03.2026).
8. Elements of effective policies for crypto assets: IMF Policy Paper No. 2023/004. Washington, D.C. : International Monetary Fund, 2023. ISBN 979-8-4002-3439-2. DOI: <https://doi.org/10.5089/9798400234392.007>.
9. FDIC clarifies process for banks to engage in crypto-related activities: Прес-реліз FDIC від 28 березня 2025 року. Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC), 2025. URL: <https://www.fdic.gov/news/press-releases/2025/fdic-clarifies-process-banks-engage-crypto-related-activities>. (дата звернення: 22.07.2025).
10. G20 crypto-asset policy implementation roadmap: Status report: IMF-FSB G20 Crypto-Asset Policy Implementation Roadmap Status Report. International Monetary Fund and Financial Stability Board, 2024. URL: <https://www.imf.org/-/media/files/research/imf-and-g20/2024/imf-fsb-g20-crypto-asset-policy-implementation-roadmap.pdf>. (дата звернення: 18.02.2026).
11. IMF-FSB synthesis paper: Policies for crypto-assets: IMF-FSB Synthesis Paper for Crypto-Assets. International Monetary Fund and Financial Stability Board, 2023. URL: <https://www.fsb.org/uploads/R070923-1.pdf>. (дата звернення: 18.02.2026).
12. Interpretive letter 1183: Authority of national banks and federal savings associations to engage in certain cryptocurrency activities: Interpretive Letter No. 1183 від 7 березня 2025 року (OCC). Office of the Comptroller of the Currency (OCC), 2025. URL: <https://www.occ.gov/topics/charters-and-licensing/interpretations-and-actions/2025/int1183.pdf>. (дата звернення: 20.07.2025).

13. JPM coin: Institutional deposit tokens & blockchain payments by kinexys. J.P. Morgan | Official Website. URL: <https://www.jpmorgan.com/kinexys/digital-payments/jpm-coin> (дата звернення: 18.02.2026).
14. SCO60 cryptoasset exposures: Basel Framework, SCO – Scope and definitions, SCO60 (чинна редакція з 01.01.2026). Basel Committee on Banking Supervision, 2026. URL: https://www.bis.org/basel_framework/chapter/SCO/60.htm. (дата звернення: 23.02.2026).
15. World Gold Council Gold as a strategic asset: 2025 edition – Gold’s key attributes - 1. Return: 2025. URL: <https://www.gold.org/goldhub/research/relevance-of-gold-as-a-strategic-asset-2025/return>. (дата звернення: 28.02.2026).
16. Виговська Н. Г., Грабчук І. Л., Новак О. С. Проблеми митного контролю та валютного нагляду за операціями з віртуальними активами. Електронний журнал «Ефективна економіка». 2026. № 2 DOI: 10.32702/2307-2105.2026.2.39.
17. Защипас С. М. Методи аналізу впливу віртуальних активів на агрегати грошової маси. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2025. Т. 3(62). С. 18–35 DOI: 10.26642/pbo-2025-3(62)-18-35.
18. Защипас С., Петрук О. Сучасний стан сфери віртуальних активів і напрями їх використання на міжнародному та національному рівнях. Облік і фінанси. 2025. № 3(109).
19. Методичні матеріали з банківського нагляду: Національний банк України, 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/metodichni-materiali-z-bankivskogo-naglyadu>. (дата звернення: 25.02.2026).
20. МСФЗ 9 Фінансові інструменти: Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 (IFRS 9 Financial Instruments), ефективний з 1 січня 2018 року (переклад). Фонд МСФЗ (IFRS Foundation), 2018. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_9_Ukrainian-compressed.pdf. (дата звернення: 19.02.2026).
21. Огляд банківського сектору | Листопад 2025 року: Огляд банківського сектору, листопад 2025 року. Національний банк України, 2025. URL:

https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2025-11.pdf.

(дата звернення: 18.02.2026).

22. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III (чинна редакція від 01.01.2026). . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. (дата звернення: 23.02.2026).

23. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2074-20>. (дата звернення: 12.02.2025).

24. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень : Закон України від 18.11.2003 № 1255-IV (чинна редакція від 01.01.2026). . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-15>. (дата звернення: 01.03.2026).

25. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 №361-IX. . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20>. (дата звернення: 16.03.2025).

26. Про запровадження коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) : Постанова Правління Національного банку України від 15.02.2018 № 13 (редакція від 27.01.2026). . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-18>. (дата звернення: 23.02.2026).

27. Про запровадження коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) : Постанова Правління Національного банку України від 24.12.2019 № 158 (чинна редакція). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0158500-19>. (дата звернення: 11.03.2026).

28. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління Національного банку України від

28.08.2001 № 368 (редакція від 31.08.2025). . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>. (дата звернення: 23.02.2026).

29. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова правління Національного банку України № 351 від 30.06.2016. . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>. (дата звернення: 17.01.2026).

30. Про затвердження Положення про організацію процесу оцінки достатності внутрішнього капіталу в банках України та банківських групах : Постанова Правління Національного банку України від 30.12.2021 № 161 (редакція від 27.01.2026). . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0161500-21>. (дата звернення: 23.02.2026).

31. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах : Постанова Правління Національного банку України від 11.06.2018 № 64 (редакція від 27.01.2026). . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18>. (дата звернення: 22.02.2026).

32. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками та фінансовими компаніями операцій за гарантіями в національній та іноземних валютах : Постанова Правління Національного банку України від 15.12.2004 № 639 (чинна редакція від 18.09.2024). . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0041-05>. (дата звернення: 01.03.2026).